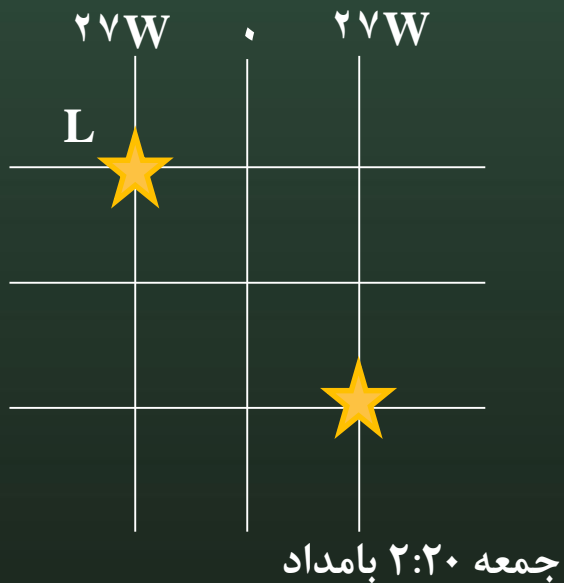

نمونه سؤال (از درس ۱ تا ۶)

روز، ساعت و عرض جغرافیایی نقطه L در کدام گزینه به درستی آمده است؟

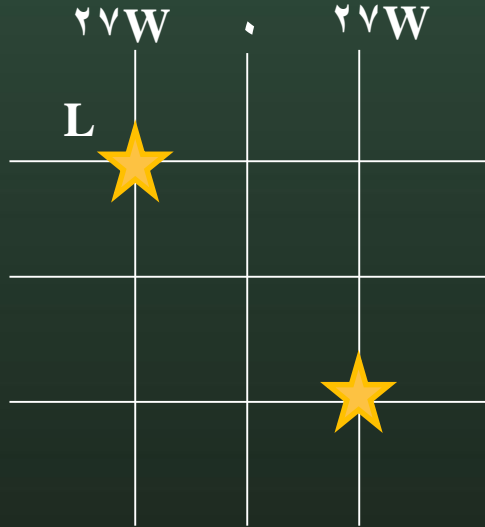
الف - جمعه ۲۲:۳۲ - ۲۰S

ب - پنجشنبه ۲۲:۳۲ - ۲۰S

ج - جمعه ۲۲:۴۴ - ۲۰N

د - پنجشنبه ۲۲:۴۴ - ۲۰N

پاسخ

$$W+E=27+27=54$$

$$54 \div 15 = ?$$

$$45 \div 15 = 3$$

$$9 \times 60 \div 15 = 36$$

$$36 - 20 = 16$$

$$3:16$$

پاسخ گزینه ج است: پنجشنبه ۴۴:۲۲-N-۲۰

کدام یک از بیابان های زیر جز بیابان های سرد جهان می باشد؟

۱- ربع الخالی

۲- لوت

۳- گُبی

۴- صحرای بزرگ

پاسخ

۳- گُبی

گُبی، بیابانی در آسیای مرکزی واقع در کشور مغولستان، بین سیبری و منچوری است. گُبی در منطقه سردسیر واقع شده؛ پوشیده از تپه ها و زمین های سنگلاخ و صخره هاست.

شهر بیت المقدس در مختصات جغرافیایی $E^{۳۵}-N^{۳۱}$ قرار دارد. کدام نقطه زیر از نظر فصل و ساعت رسمی بیشترین اختلاف را با این شهر دارد؟

۱- S:22- W: 43

۲- N:41- E: 12

۳- N:85- W: 40

۴- S:73- E: 130

پاسخ

گزینه ۴ چون نیمکره جنوبی کاملاً فصلی متفاوت از نیمکره شمالی را تجربه می کند و اختلاف ساعت رسمی نسبت به دیگر گزینه ها بیشتر است.

کدام عبارت درباره عوامل مؤثر بر دمای زمین درست است؟

۱- عبور جریان های آبی، سبب سرمای شدید در کناره ها می شود.

۲- افزایش عرض جغرافیایی با افزایش دما رابطه مستقیم دارد.

۳- افزایش گازهای گلخانه ای از عوامل طبیعی مؤثر بر دمای زمین است.

۴- کاهش ارتفاع در لایه وردسپهر (تروپوسفر)، افزایش دما را در پی دارد.

پاسخ

گزینه ۴ چون وردسپهر نزدیک ترین لایه به سطح زمین است و هر چه ارتفاع در این لایه کم تر شود هوا گرم تر می شود.

تعداد گونه های (جانوری و گیاهی) در معرض خطر در کدام کشور بیشتر دیده می شود؟

۱- استرالیا

۲- چین

۳- عربستان

۴- فنلاند

پاسخ

گزینه ۱ استرالیا

کدام زیست بوم ها ارزش و اهمیت حیاتی تری برای تنوع زیستی سیاره زمین دارند؟

۱- تایگا، ساوان

۲- جنگل های بارانی استوایی، تایگا

۳- ساوان، جنگل های بارانی استوایی

۴- توندرا، جنگل های آمازون

پاسخ

گزینه ۳ - ساوان و جنگل های بارانی استوایی

نخست جنگل های بارانی استوایی بیشترین تنوع زیستی جهان را دارد و سپس ساوان از نظر تنوع جانوری بسیار غنی است.

کدام یک از عبارات زیر درست است؟

۱- فلات سرزمین نسبتاً هموار و غیرمرتفعی است که از اطراف به سرزمین های پست منتهی می شود.

۲- کوه های بسیار مرتفع جزء ناهمواری های جوان هستند که دارای دره تنگ و U شکل هستند.

۳- پهناورترین و عمیق ترین نقطه آب های جهان به ترتیب در اقیانوس های اطلس و آرام قرار دارد.

۴- تقریباً تمام جنگل های کشور کانادا از نوع تایگاست. این جنگل ها بخش عمده ای از چوب نرم برای تولید کاغذ را تأمین می کنند.

پاسخ

گزینه ۴ - تایگا

بخش عمده ای از بیابان های گرم و خشک جهان در کجا واقع شده اند؟

۱- در مجاورت مدار رأس السرطان

۲- در مجاورت مدار رأس الجدی

۳- هیچ کدام

۴- گزینه ۱ و ۲ صحیح است

پاسخ

گزینه ۴ - در مجاورت مدار رأس السرطان و رأس الجدی

ویژگی های (پراکندگی در اطراف مدارهای راس الجدی و راس السرطان - میانگین بارش سالیانه کمتر از ۵۰ میلی متر) مربوط به کدام زیست بوم می باشد؟

۱- توندرا

۲- بیابان

۳- تایگا

۴- ساوان

پاسخ

گزینه ۲ - بیابان

کدام عامل در تعیین نوع زیست بوم ها از بقیه مهم تر است؟

۱- دما و جنس خاک

۲- ارتفاع و بارش

۳- دما و بارش

۴- شکل ناهمواری ها

پاسخ

گزینه ۳ - دما و بارش

ویژگی های (رویش خزه و گل‌سنگ - بزرگ جثه ترین جانور، خرس قطبی) مربوط
به کدام زیست بوم می باشد؟

۱- ساوان

۲- بیابان

۳- تایگا

۴- توندرا

پاسخ

گزینه ۴- توندرا

این سخن از کیست؟ «همه شما مسئول هستید، حتی نسبت به زمین و حیوانات.

۱- امام جعفر صادق ع

۲- امام علی ع

۳- امام محمدباقر ع

۴- امام سجاد ع

پاسخ

گزینه ۲- امام علی ع

به عمق ۲۰۰۰ تا ۵۰۰۰ متری اقیانوس ها اشاره دارد.

۱- فلات قاره

۲- شیب قاره

۳- ایوان خشکی

۴- گودال ماریانا

پاسخ

گزینه ۲ - شیب قاره

کدام یک از گزینه های زیر درباره عوامل تخریب زیستگاه های جهان نادرست است؟

۱- ایجاد و گسترش شهرها و روستاها و... بدون برنامه ریزی و بدون توجه به جنبه های زیست محیطی

۲- فعالیت های صنعتی و تولید انبوه کالاها در کارخانه ها

۳- ایجاد تعادل بین استفاده اقتصادی از جنگل ها و فرصت بازسازی آن ها

۴- شکار و تجارت اعضای بدن حیوانات

پاسخ

گزینه ۳

پنجاه سال اخیر، در جنگل های آمازون، استخراج ... موجب تخریب یا جنگل زدایی در این منطقه شده است؟

۱- نقره

۲- مس

۳- بوکسیت (آلومینیوم)

۴- نمک

پاسخ

گزینه ۳

از ویژگی های آب و هوایی و انواع گیاه غالب در جنگل های استوایی را نام ببرید؟

پاسخ

آب و هوا: هوا همیشه گرم، رطوبت حدود ۸۰ درصد و میزان بارندگی سالیانه ۲۵۰۰ میلی لیتر است.

گیاه غالب: شاه پسند (مانگرو)، نارگیل، قهوه سودانی، هوا، بامبو

به نظر شما چرا باید از زیستگاه ها محافظت کرد؟

پاسخ

اگر جنگل ها تخریب شوند مشکلات زیادی برای آب و هوای کل کره زمین به وجود می آید- نابودی تنوع زیستی به همه ساکنان صدمه می زند و...

استفاده از روش های علمی کشاورزی و دامپروری، چه تأثیری در محیط زیست دارد؟

۱- باعث پیشرفت اقتصادی در کشور می شود

۲- آلودگی بیشتر ایجاد می کنند

۳- کم ترین آسیب را به محیط زیست وارد می کنند

۴- باعث افزایش تولیدات کشاورزی می شوند

پاسخ

گزینه ۳

ریه های زمین، ... هستند.

پاسخ

جنگل های استوایی

میزان تغییرات زیست بوم های جهان در چند سال اخیر، نسبت به گذشته آن
بیشتر شده است؟

۱- ۱۰۰ سال

۲- ۲۰۰ سال

۳- ۳۰۰ سال

۴- ۲۰ سال

پاسخ

گزینه ۲

شوق یادگیری را در خودت ایجاد کن
اگر این کار را بکنی
هرگز از رشد کردن دست نخواهی کشید

مطالعات اجتماعی؛ پایه نهم، دوره اول متوسطه

دبیر: شبنم سرآمد

الله أكبر

فصل چهارم: ساکنان سیارهٔ زمین

درس هفتم: جمعیت جهان

علت اصلی سیر صعودی رشد جمعیت در دویمت سال اخیر چه بوده است؟

در سال ۲۰۱۷ میلادی، جمعیت جهان از مرز ۷/۵ میلیارد نفر گذشت و پیش‌بینی می‌شود در

سال ۲۰۵۰ م. به حدود ۱۱ میلیارد نفر برسد.

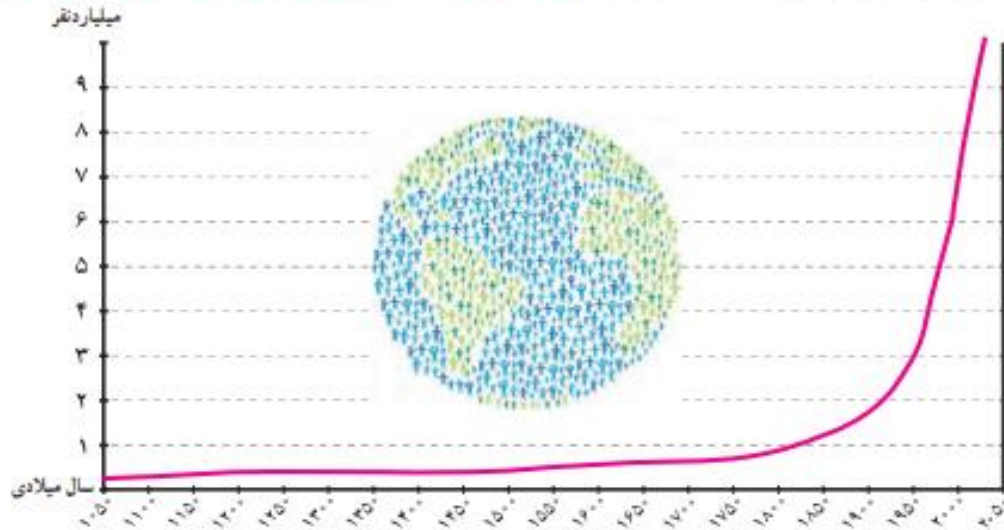
به نمودار جمعیت جهان توجه کنید! از مطالعه این نمودار چه می‌فهمید؟ همان طور که مشاهده

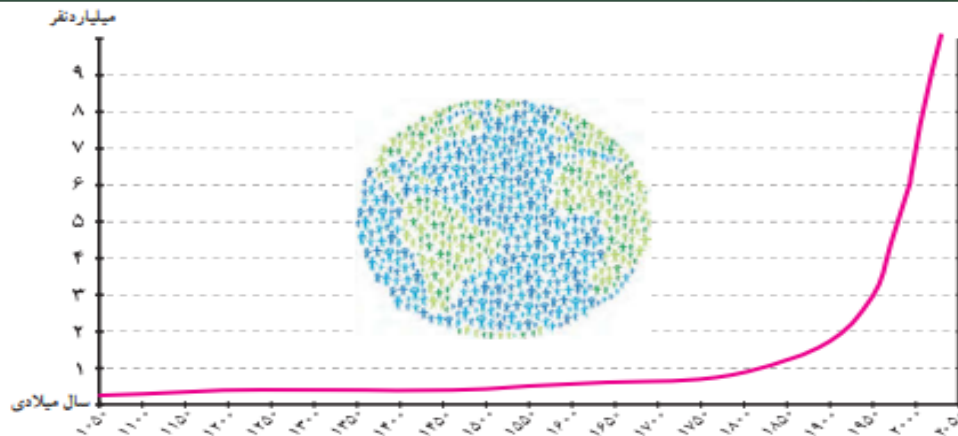
می‌کنید، رشد جمعیت جهان طی سال‌های طولانی ثابت یا بسیار تاجیز بوده است. در دویمت سال

گذشته، رشد جمعیت جهان سیر صعودی پیدا کرد: علت اصلی این رشد فوق العاده، کاهش میزان

مرگ و میرها و به‌ویژه مرگ و میر کودکان بوده است. (در گذشته، عده زیادی از مردم بر اثر بیماری‌های

واگیردار و عفونی، گرسنگی و قحطی یا جنگ از بین می‌رفتند) → در گذشته، بیشتر مردم بر اثر چه عواملی از بین می‌رفتند؟

در دو قرن اخیر دو عامل موجب کاهش چشمگیر مرگ و میرها شده است:

- ۱- بهبود بهداشت است: «با پیشرفت در پزشکی و تجهیزات آن و مهار بیماری‌های واگیردار چون وبا و طاعون و ... مرگ و میرها کاهش یافت» → بهبود بهداشت در دو قرن اخیر، چگونه باعث کاهش چشمگیر مرگ و میرها شده است؟
- ۲- بهبود تغذیه: «با پیشرفت و گسترش کشاورزی صنعتی، تولید مواد غذایی افزایش یافت و با پیشرفت وسایل حمل و نقل، انتقال غذا به نواحی دورتر امکان پذیر شد» → بهبود تغذیه در دو قرن اخیر، چگونه باعث کاهش چشمگیر مرگ و میرها شده است؟ همان‌طور که در سال هفتم خواندید (رشد طبیعی جمعیت در یک مکان به دو عامل میزان موالید (تولدها) و میزان مرگ و میرها در یک دوره زمانی وابسته است) ←

جمعیت ثابت می‌ماند → مرگ و میر = موالید
 جمعیت افزایش می‌یابد → مرگ و میر < موالید
 جمعیت کاهش می‌یابد → مرگ و میر > موالید

رشد طبیعی جمعیت در یک مکان به چه عواملی وابسته است؟

نسبت موالید و مرگ و میر و تأثیر آن بر جمعیت

تفاوت میان میزان موالید و میزان مرگ و میر، رشد طبیعی جمعیت را نشان می‌دهد.

محاسبه رشد طبیعی جمعیت

رشد طبیعی جمعیت: از تفاوت میزان موالید و مرگ و میر حاصل می‌شود.

$۱۰۰ \times (\text{میزان مرگ و میر} - \text{میزان موالید}) = \text{رشد طبیعی جمعیت}$

مثال

$۲۱ = ۱۸ \text{ در هزار} - ۳۹ \text{ در هزار}$

$$\frac{۲۱}{۱۰۰۰} \times \frac{۱۰۰}{۱} = ۲/۱$$

در مثال بالا، میزان رشد طبیعی جمعیت در ناحیه فرضی ۲۱ در هزار یا ۲/۱ درصد است.

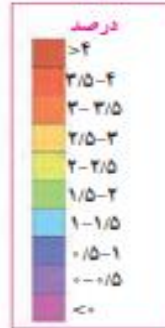
رشد جمعیت در کشورهای جهان

رشد منفی جمعیت یعنی چه؟ چگونه رخ می دهد؟

به نقشه رشد جمعیت کشورها دقت کنید. همان طور که می بینید، رشد جمعیت در همه کشورها یکسان نیست. جمعیت برخی کشورها رو به افزایش و جمعیت برخی کشورها رو به کاهش است. اگر درصد رشد جمعیت به کمتر از صفر برسد، به آن رشد منفی می گویند. در این حالت، میزان مولید کمتر از مرگ و میرها می شود. کاهش رشد جمعیت و رشد منفی، در برخی کشورها نگرانی هایی را به وجود آورده است. «در کشورهای دارای رشد منفی، جمعیت سالخورده و از کار افتاده افزایش می یابد و چون زاد و ولد کم است، جامعه از نیروی جوان برای تحصیل و علم آموزی و کار و پیشرفت محروم می شود و جمعیت کشور نیز کاهش می یابد. به همین دلیل، آینده این کشورها نگران کننده است.» به طور کلی، چنانچه در یک کشور برای آموزش صحیح و کار و تأمین شغل حیوانات برنامه ریزی مناسب و سرمایه گذاری صورت بگیرد، رشد جمعیت و افزایش جمعیت جوان یک عنصر بزرگ و مایه پیشرفت خواهد بود.

چرا آینده کشورهای با رشد منفی جمعیت، نگران کننده است؟

راهنما

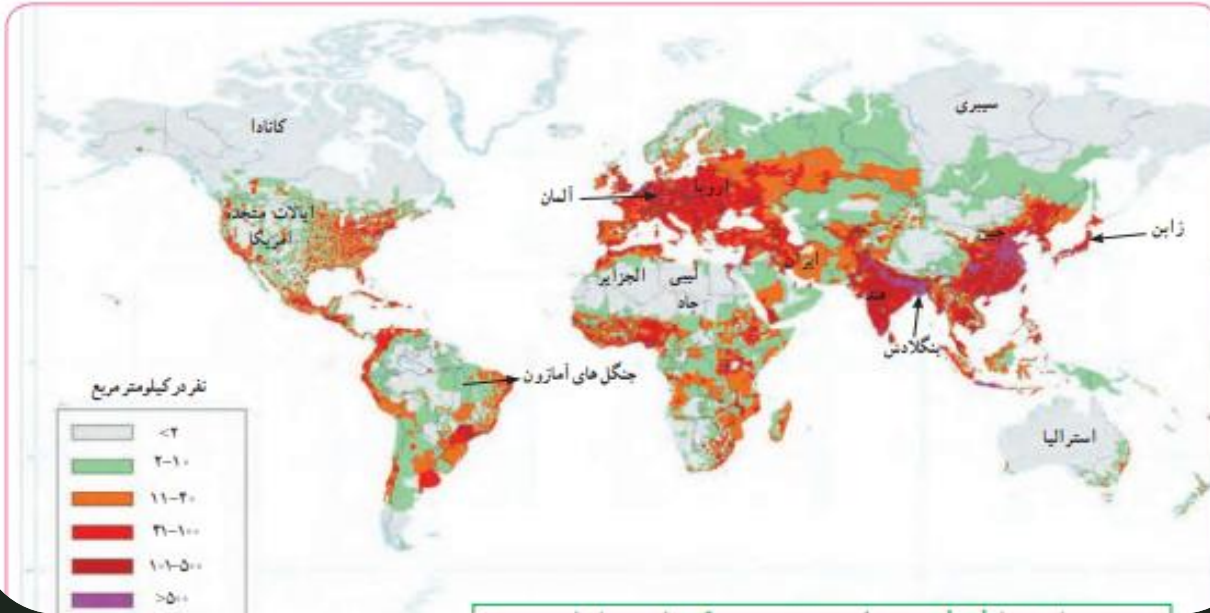
درصد رشد جمعیت کشورهای جهان، برآورد ۲۰۱۳ میلادی

مروزه در برخی کشورها، دولت‌ها برای جلوگیری از کاهش رشد جمعیت برنامه‌های مهمی برای تشویق به فرزندآوری طراحی و اجرا می‌کنند. از جمله این برنامه‌ها، اعطای جایزه و کمک‌های مالی به خانواده‌هایی که صاحب فرزند می‌شوند، واگذاری مسکن، معافیت از پرداخت مالیات و افزایش مرخصی تحصیلی و کاری مادران است.

وضعیت پراکنندگی (توزیع) جمعیت در کره زمین چگونه است؟

پراکنندگی جمعیت

به نقشه پراکنندگی (توزیع) جمعیت جهان توجه کنید. (جمعیت در کره زمین به‌طور بسیار نامساوی و ناموزون پراکنده شده است. در برخی کشورها تراکم جمعیت کم است؛ در حالی که در برخی کشورهای دیگر تراکم بسیار زیادی مشاهده می‌شود.)

چند نمونه از عوامل طبیعی جذب جمعیت به یک ناحیه را نام ببرید:

چند نمونه از عوامل طبیعی مانع جذب جمعیت به یک ناحیه را نام ببرید:

آیا می‌توانید دو ناحیه یا کشور بسیار پرتراکم و دو ناحیه بسیار کم تراکم جمعیت نام ببرید.

باید بدانید که به طور کلی، برخی عوامل طبیعی و انسانی موجب جذب جمعیت به یک ناحیه می‌شود. به عکس، برخی عوامل منفی ممکن است از جذب جمعیت به یک ناحیه جلوگیری کند و یا حتی جمعیت را از یک مکان دفع کند.

برای مثال نواحی معتدل با باران کافی یا نواحی دارای آب و هوای موسمی و دشت‌ها و جلگه‌های برقی و حاصلخیز و نواحی دارای منابع آب کافی، جمعیت زیادی را به خود جذب می‌کند. در حالی که جمعیت به نواحی گرم و خشک یا مرتفع و سرد یا مکان‌هایی که آب کافی و خاک حاصلخیز ندارند جذب نمی‌شود. همچنین شهرهای بزرگ و پایتخت‌ها، نواحی صنعتی و مکان‌های گردشگری و زبانی و یا مکان‌هایی که امکانات مناسب آموزشی، اقتصادی، بهداشتی و... دارند جمعیت را به خود جذب می‌کنند اما به عکس مکان‌هایی که فاقد امکانات و تسهیلات هستند و یا نواحی ای که با جنگ و آشوب روبرو هستند، جمعیت را دفع می‌کنند.

چند نمونه از عوامل انسانی دفع جمعیت از یک ناحیه

۴۴
چند نمونه از عوامل انسانی جذب جمعیت به یک ناحیه

۱- با استفاده از نقشهٔ پراکندگی جمعیت، ابتدا نوع تراکم جمعیت (زیاد و کم) را در مکان های زیر مشخص کنید و سپس با توجه به دانسته های خود از سال گذشته، علت این نوع تراکم را در کشور بنویسید.

جواب فعالیت صفحه ۴۵

بنگلادش (زیاد) = به علت وجود آب و خاک مناسب برای کشاورزی، باران کافی

ژاپن (زیاد) = به علت صنعتی بودن، باران کافی

لیبی و چاد (کم) = به علت کمبود مواد معدنی، آب و خاک مناسب

سیبری (کم) = سرزمین یخ بسته و نبود قابلیت کشاورزی

آلمان (زیاد) = آب و هوای معتدل و صنعت پیشرفته

استرالیا (کم) = وسعت زیاد بیابانها

کانادا (کم) = سردی هوا در مناطق شمالی و نزدیکی به قطب

۲- پرس و جو کنید پرجمعیت ترین کشورهای جهان به ترتیب از رتبه اول تا هفتم کدام کشورها هستند و چقدر جمعیت دارند؟

جواب فعالیت صفحہ ۴۵

- ۱- چین
- ۲- ہند
- ۳- امریکا
- ۴- اندونزی
- ۵- برزیل
- ۶- پاکستان
- ۷- نیجریہ

مهاجرت یعنی چه؟

جابه جایی جمعیت

یکی از عواملی که موجب افزایش یا کاهش جمعیت یک مکان می شود، مهاجرت است.

مهاجرت یعنی رفتن مردم از جایی به جای دیگر به منظور کار یا زندگی. مهاجرت به دلایل گوناگونی صورت می گیرد و انواع

مختلفی دارد: مهاجرت داخلی را با ذکر مثال شرح دهید:

گاهی مهاجرت در داخل مرزهای یک کشور صورت می گیرد که به آن مهاجرت داخلی می گویند؛ مانند مهاجرت روستاییان به

شهرها یا برعکس و یا مهاجرت کارگران فصلی در داخل یک کشور (گاهی مهاجرت از یک کشور به کشور دیگر صورت می گیرد که به

آن مهاجرت خارجی یا بین المللی می گویند.

● مهاجرت ممکن است **اختیاری** یا **اجباری** باشد: **مهاجرت اختیاری چگونه صورت می گیرد؟**

در مهاجرت اختیاری، افراد با میل و تصمیم خود برای دستیابی به زندگی بهتر به جای دیگری مهاجرت می کنند. یکی از عظیم ترین مهاجرت های بشر در قرن نوزدهم و بیستم، مهاجرت اختیاری بیش از ۱۰۰ میلیون نفر از مردم قاره اروپا به سرزمین های تازه تصرف شده، یعنی آمریکای شمالی و جنوبی و استرالیا و سکونت در آنجا برای دستیابی به فرصت ها و منابع عظیم در این سرزمین ها بوده است. امروزه نیز بعضی کشورها با تبلیغ برخی امکانات خود، مانند دانشگاه های معتبر یا فرصت های شغلی، مهاجران را از سایر کشورها به خود جذب می کنند.

در مهاجرت اجباری، افراد بدون میل خود و به دلایلی چون قحطی، خشکسالی و دیگر حوادث طبیعی و یا جنگ ها و درگیری های سیاسی مجبور به ترک محل زندگی خود می شوند؛ مانند مهاجرت اجباری مردم فلسطین از سرزمین های اشغالی یا مهاجرت گروهی از مردم افغانستان، سوریه یا عراق به کشورهای همسایه به دلیل شرایط جنگ و اشغال نظامی کشور هایشان توسط متجاوزان اسرائیلی و آمریکایی {

مهاجرت اجباری چگونه و به چه دلایلی رخ می دهد؟ با ذکر مثال شرح دهید:

مهاجرت اجباری رخ می دهد به دلایلی چون جنگ ها و درگیری ها، خشکسالی و قحطی، و دیگر حوادث طبیعی و یا جنگ ها و درگیری های سیاسی مجبور به ترک محل زندگی خود می شوند؛ مانند مهاجرت اجباری مردم فلسطین از سرزمین های اشغالی یا مهاجرت گروهی از مردم افغانستان، سوریه یا عراق به کشورهای همسایه به دلیل شرایط جنگ و اشغال نظامی کشور هایشان توسط متجاوزان اسرائیلی و آمریکایی {

یکی از بزرگ‌ترین مهاجرت‌های پناهندگان در سال ۱۹۹۴ میلادی در آفریقا رخ داد که طی آن در مدت چهار روز بیش از ۴۰۰ هزار نفر از مردم رواندا به دلیل جنگ‌های داخلی و عدم واکنش به موقع و مناسب سازمان ملل کنورشان را ترک کردند و به کشورهای همسایه پناهنده شدند.

مهاجرت اجباری گروهی از مردم عراق از یک بخش به بخش دیگر کشور به دلیل حمله گروه تروریستی (وحشت‌افکن) داعش به پشتیبانی آمریکا و هم‌پیمانانش

پاسخ سوال (۱) فعالیت ص ۴۶

عوامل مهاجر فرست

- ۱- جنگ
- ۲- قحطی
- ۳- خشکسالی
- ۴- بیماری
- ۵- خاک بد
- ۶- فقر و...

عوامل مهاجر پذیر

- ۱- احساس آرامش و امکان پیشرفت
- ۲- فراوانی مواد غذایی
- ۳- آب و هوای خوب
- ۴- خاک مناسب
- ۵- بهداشت مناسب
- ۶- ثروت و...

افزایش شهرنشینی

در صد سال اخیر، یکی از تغییرات مهم در الگوی سکونت جمعیت جهان، گسترش شهرنشینی بوده است. در سال ۱۹۵۰ میلادی تنها ۲۵ درصد جمعیت جهان در نواحی شهری زندگی می کردند اما امروزه بیش از ۵۰ درصد مردم جهان در شهرها زندگی می کنند و پیش بینی می شود که روند افزایش شهرنشینی همچنان ادامه پیدا کند.

به طور تقریبی، در همه کشورها چه چیزی باعث رشد سریع شهرنشینی شده است؟

معمولاً مهاجرت از روستاها به شهرها به چه منظوری صورت می گیرد؟

تقریباً در همه کشورها، به دلیل مهاجرت گسترده مردم از روستاها به شهرها به دنبال کسب درآمد بیشتر و امکانات متأسفانه شهرنشینی رشد سریعی داشته است.

«از آنجایی که رشد سریع شهرنشینی در بیشتر کشورها بدون برنامه ریزی برای سکونت جمعیت زیاد در شهر صورت گرفته است، اغلب شهرهای بزرگ جهان با مشکلاتی چون شدآمد (ترافیک) سنگین و آلودگی هوا، افزایش اختلاف طبقاتی، زاغه نشینی* در حومه شهرها و افراد بی خانمان (کارتن خوابها) روبه رو هستند.»

امروزه مدیران و برنامه ریزان شهری تلاش می کنند راه حل هایی برای این مسائل و مشکلات بیابند که یکی از آنها تقویت امکانات و اقتصاد روستایی است.

امروزه اغلب شهرهای بزرگ جهان با چه مشکلاتی روبه رو هستند؟ علت به وجود آمدن این مشکلات چه بوده است؟

علت به وجود آمدن این مشکلات چه بوده است؟ امروزه اغلب شهرهای بزرگ جهان با چه مشکلاتی روبه رو هستند؟

فصل چهارم: ساکنان سیاره زمین

درس هشتم: بی عدالتی و نابرابری در جهان

نابرابری جهانی یا بین المللی یعنی چه؟

به این معنی که از نظر ثروت و درآمد، کیفیت و زندگی مردم و دسترسی به مسکن مناسب، آموزش، بهداشت، اشتغال، گذراندن اوقات فراغت، و نظایر آن تفاوت های زیادی بین کشورها دیده می شود.

عوامل نابرابری جهانی:

۱- عوامل خارجی

۲- عوامل داخلی

عوامل خارجی که باعث نابرابری جهانی می شود را توضیح دهید؟

از چند سده گذشته تا کنون کشورهای مستکبر و سلطه گر مانند انگلستان، آمریکا، فرانسه و... از طریق استعمار و به شکل مختلف، به چپاول و غارت کشورهای مختلف پرداخته و از منابع آن ها به سود خود استفاده کرده و مانع پیشرفت آن ها شده اند.

اشغال نظامی کشورها یا دخالت در امور داخلی آن ها به شیوه های مختلف و جلوگیری از استقلال سیاسی و اقتصادی آن ها- که تا امروز نیز ادامه دارد- از جمله علل جدی خارجی نابرابری و بی عدالتی است.

عوامل داخلی که باعث نابرابری جهانی می شود را توضیح دهید؟

وابستگی حکومت ها به بیگانگان، استبداد، وجود برخی فرهنگ ها و عادت های غلط مانند تنبلی یا کم اهمیت انگاشتن کار و تلاش، نبود مدیریت صحیح و غفلت از استعدادها و ظرفیت های داخلی هر کشور و نبود وحدت و مشارکت بین مردم، از جمله دلایل داخلی به وجود آمدن نابرابری به حساب می آیند.

عواملی که در سنجش نابرابری جهانی مورد توجه قرار گرفته؛ کدامند؟

مهم ترین عامل: عامل اقتصادی است.

عوامل دیگر:

۱- میزان تولید

۲- میزان درآمد

۳- میزان اشتغال و...

چه عواملی می توانند کیفیت زندگی انسان ها را خوب یا بد کنند؟

۱- عوامل اقتصادی و

۲- هویت و

۳- عزت و

۴- امنیت و

۵- آزادی و

۶- احساس شادی و رضایت از زندگی؛

شاخص توسعه انسانی چیست؟

این شاخص برای پی بردن به وضعیت و کیفیت زندگی در کشورها و مقایسه آن ها با یکدیگر با توجه به سه عامل اقتصادی، بهداشتی و فرهنگی مطرح شده است.

مهم ترین ملاک های شاخص توسعه انسانی را نام ببرید؟

۱- درآمد و رفاه

۲- امید به زندگی یا متوسط طول عمر

۳- سواد و آموزش

اکنون به نقشه توجه کنید. این نقشه بر مبنای شاخص توسعه انسانی در کشورهای مختلف ترسیم شده است. از نظر شاخص توسعه انسانی، کشورها به چهار گروه تقسیم شده‌اند. کشور ما در گروه کشورهای با «توسعه انسانی بالا» قرار دارد.

۹- از نظر شاخص توسعه انسانی کشورها به چند گروه تقسیم می‌شوند؟

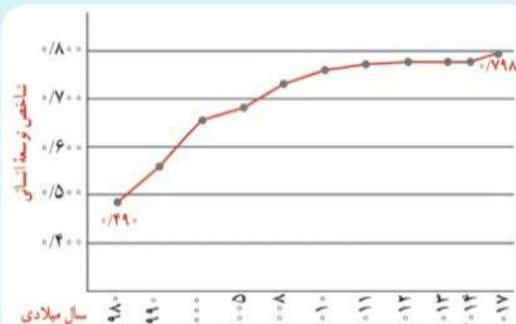
شاخص توسعه انسانی در کشورهای مختلف ۲۰۱۷ میلادی

مقایسه شاخص توسعه انسانی ایران و کشورهای همسایه

توسعه انسانی بالا   توسعه انسانی متوسط   توسعه انسانی پایین

نمودار افزایش توسعه انسانی ایران در بیست سال اخیر

فعالیت ۲- منابع کشورهای آفریقایی توسط کشورهای اروپایی و آمریکایی مورد استعمار قرار گرفته همچنین به دلیل نا آگاهی مردم نداشتن سواد و جنگ های داخلی و... در این کشورها توسعه انسانی پایین است

فعالیت

- ۲- با توجه به آنچه درباره مستعمره شدن آفریقا می دانید، فکر می کنید چه ارتباطی بین پایین بودن شاخص های توسعه انسانی در بیشتر کشورهای آفریقایی و بالا بودن آن در بیشتر کشورهای اروپایی و آمریکایی شمالی وجود دارد؟
- ۳- نمودار الف و شکل ب را توضیح دهید.

فعالیت ۳- پس از پیروزی انقلاب اسلامی که در سال ۱۹۸۰ میلادی اتفاق افتاد ایران از نظر شاخص توسعه انسانی افزایش داشته است

در شکل ب ایران و ترکیه به دلیل استفاده مناسب از توانمندی های خود در ردیف کشورهای با توسعه بالا قرار گرفته اند

منظور از میزان درآمد و سطح رفاه یعنی چه؟

میزان درآمد و رفاه جنبه اقتصادی دارد و به معنای سطح مطلوب زندگی و رفاه اجتماعی است.

منظور از آن، این است که اعضای یک جامعه به چه میزان از درآمد کافی و شغل مناسب و قدرت خرید برخوردارند و به کالاها و خدمات مورد نیاز چون مسکن، پوشاک، غذا، آموزش، تفریح و فراغت و وسایل زندگی مناسب دسترسی دارند.

مالکیت ... درصد درآمد جهان در دست ... از ساکنان آن است.

۸۰ درصد - ۲۰ درصد

کدام کشورها از رفاه و سطح زندگی بالا برخوردارند؟

کشورهایی که از رفاه و سطح زندگی بالا برخوردارند در نیمکره شمالی زمین قرار دارند و عبارتند از: آمریکای شمالی و اروپای غربی

کدام کشورهای جهان درآمد پایینی دارند؟

برخی از کشورهای قاره های آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین.
بخشی از مردم این کشورها با فقر و کمبود امکانات زندگی مواجه
اند.

کشورهایی در جهان وجود دارند که تعداد زیادی از مردم آن ها در...
زندگی می کنند.

فقر مطلق 🌳

فقر مطلق یعنی ناتوانی در رفع نیازهای مادی اصلی و اولیه زندگی
(خوراک، پوشاک، سرپناه و...) که برای بقای هر فرد لازم است.

آمار و ارقام مربوط به وضعیت و رشد اقتصادی کشورها،
در طی زمان ... نیست.

ثابت

در نیمهٔ دوم قرن بیستم چرا برخی کشورها رشد اقتصادی پیشرفته‌ای داشتند؟

در نیمهٔ دوم قرن بیستم ژاپن، چین و برخی کشورهای آسیای جنوب شرقی چون سنگاپور، هنگ کنگ، کرهٔ جنوبی و مالزی رشد اقتصادی سریعی داشته‌اند و توانسته‌اند با توسعهٔ صنایع و صدور کالا به سایر نواحی جهان، جایگاه مهمی در اقتصاد جهانی به دست آورند.

کدام کشورها و به چه دلیل رشد اقتصادی مطلوبی نداشته اند؟

بعضی از کشورها نیز به دلایل مختلفی مانند بحران های سیاسی یا جنگ تحمیل شده به آن ها، نه تنها رشد اقتصادی مطلوبی نداشته اند بلکه تولید و درآمد در آن ها حتی کاهش یافته است؛ مانند: سوریه و عراق.

علت درآمد بالای کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس چیست؟

کشورهای عربی از ذخایر نفت و گاز برخوردارند و درآمد بالای ایشان بیشتر حاصل فروش نفت است.

فعالیت

۴- گفت و گو کنید : به نظر شما کشورهایی که اقتصاد و درآمد آنها بر پایه فروش مواد اولیه و خام مانند نفت است، در حال و آینده با چه مشکلاتی روبرو می شوند و چه تغییراتی باید در اقتصاد خود ایجاد کنند؟

فعالیت ۴- در شرایط بحرانی مانند تحریم یا جنگ و...دچار شرایط اقتصادی بدی می شوند و به تولیدات سایر کشورها وابستگی شدیدی پیدا می کنند

نکته:

معمولاً میزان ثروت مادی و رشد اقتصادی کشورها را با تولید ناخالص داخلی و درآمد سرانه اندازه‌گیری می‌کنند.

تولید ناخالص داخلی عبارت است از ارزش کلیه محصولات و خدمات نه‌ای که در یک دوره معین (یک ساله) در داخل

یک کشور تولید می‌شوند. میزان تولید ناخالص داخلی (GDP) کشورهای جهان متفاوت است و طیفی از خیلی زیاد تا متوسط و کم و خیلی کم را دربرمی‌گیرد.

وقتی میزان تولید ناخالص را به تعداد جمعیت یک کشور تقسیم می‌کنند، درآمد سرانه (به ازای هر نفر

در سال) به دست می‌آید.

باید توجه کرد که رقم درآمد سرانه فقط متوسط درآمد یک جامعه را نشان می‌دهد و به این معنا نیست

که همه افراد آن جامعه به طور یکسان چنین درآمدی دارند. از آنجا که توزیع درآمد در کشورها ناعادلانه است،

درآمد عده‌ای از افراد بسیار بیشتر از این رقم و درآمد عده‌ای کمتر از این رقم می‌باشد.

توليد ناخالص داخلي (GDP)

Gross Domestic Product :GDP 🌍

Gross : ناخالص 🌍

Domestic : داخلي 🌍

تولید ناخالص داخلی چیست؟

مهم ترین متغیری است که در تجزیه و تحلیل و ارزیابی اقتصاد کلان از آن استفاده می شود.

تولید ناخالص داخلی تولید در ایران برابر با: کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) است.

امید به زندگی یا متوسط طول عمر یعنی چه؟

امید به زندگی یا متوسط طول عمر در یک کشور یعنی تعداد سال هایی که انتظار می رود کودکی که در آن کشور به دنیا آمده است، عمر کند و زنده بماند.

میزان طول عمر در یک جامعه نشان دهنده چیست؟

میزان طول عمر یا امید به زندگی در یک جامعه نشان دهنده وضعیت سلامت و بهداشت در آن جامعه است.

مردم کدام کشورها طول عمر بیشتر دارند؟

در کشورهای که مردم در محیطی پاک و بدون آلودگی زندگی می کنند، به غذای کافی و آب سالم دسترسی دارند و در صورت بیماری یا رو به رو شدن با حوادث، از امکانات درمانی و مراقبت های پزشکی پیشرفته برخوردارند، متوسط طول عمر بیشتر است.

مردم کدام کشورها طول عمر کمتر دارند؟

در کشورهای که مردم دسترسی کافی به غذا یا آب آشامیدنی سالم ندارند و با کمبود پزشک و دارو و امکانات درمانی مواجه اند و همچنین در کشورهای که گرسنگی و سوء تغذیه وجود دارد، امید به زندگی یا متوسط طول عمر پایین است.

مردم کدام کشورها طول عمر کمتر دارند؟

در کشورهای که مردم دسترسی کافی به غذا یا آب آشامیدنی سالم ندارند و با کمبود پزشک و دارو و امکانات درمانی مواجه اند و همچنین در کشورهای که گرسنگی و سوء تغذیه: (مصرف ناکافی یا نامناسب غذا) وجود دارد، امید به زندگی یا متوسط طول عمر پایین است.

برای پی بردن به وضع سواد در کشورها از چه معیارهایی استفاده می کنند؟

میزان سواد بزرگسالان

میانگین سال های تحصیل در یک کشور

تعداد معلم به ازای دانش آموز

منظور از میانگین سال های تحصیل چیست؟

متوسط تعداد سال هایی است که دانش آموزان یک کشور در مدرسه حضور پیدا کرده و تحصیل کرده اند.

همیشه در برنامه ریزی
کارها، از کارهای سخت
شروع کن. کارهای آسان
فرد به فرد انجام می دهند.

کارهای آسان را اول انجام بده